

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ РАДОВАНОВИЋ И ДРУГИ ПРОТИВ СРБИЈЕ

(Представке бр. 55003/16 и 11 других – погледати приложени списак)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

27. август 2019. године

Ова пресуда је коначна, али може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Радовановић и други против Србије,
Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора
у саставу:

Georgios A. Serghides, *председник,*

Branko Lubarda,

Erik Wennerström, *судије,*

и Fatoş Ağacı, *заменик секретара Одељења,*

После већања на затвореној седници 9. јула 2019. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу дванаест представки (бр. 55003/16, 55165/16, 55199/16, 58368/16, 14938/17, 20906/17, 22606/17, 25312/17, 61028/17, 61340/17, 77837/17 и 77858/17), које су поднете Суду против Републике Србије, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција). Лични подаци подносилаца представки су наведени у додатку ове пресуде.

2. Подносиоце представки су заступали адвокати наведени у додатку ове пресуде. Владу Републике Србије (у даљем тексту: Влада) је заступала њена заступница, госпођа Н. Плавшић.

3. Влада је 13. јула 2018. године обавештена о притужбама подносилаца представки у погледу кашњења у извршењу правоснажних пресуда у њихову корист и постојања делотворног правног средства с тим у вези, те је остатак њихових представки проглашен неприхватљивим у складу са правилом 54 § 3 Пословника суда.

4. Влада је дала приговор на разматрање представке од стране Одбора. Након разматрања приговора Владе, Суд га је одбио.

ЧИЊЕНИЦЕ

5. Подносиоци представки били су запослени у *Фабрици резног алата*, друштвеном/ државном предузећу са седиштем у Чачку (у даљем тексту - дужник).

6. Подносиоци представки су исходovali правоснажне судске одлуке којима је дужнику наложено да им исплати зараде, затезну камату, као и накнаду судских трошкова. Важне информације о домаћим поступцима у вези са сваком представком наведене су у додатку ове пресуде.

7. Између 22. децембра 2014. и 4. децембра 2015. године, Апелациони суд у Крагујевцу и Виши суд у Чачку утврдили су да је право подносилаца представки на суђење у разумном року било повређено и додељено им је између 100 и 400 евра (*EUR*) ради накнаде

нематеријалне штете (видети додатак овој пресуди). Поред тога, наведени судови су наложили првостепеном суду у Чачку да убрза извршни поступак.

8. Сви подносиоци представки су поднели жалбе Врховном касационом суду које су се односиле на износе који су им додељени. Врховни касациони суд је одбио њихове жалбе.

9. Између 12. маја 2016. и 6. јула 2017. године, Уставни суд је утврдио повреду права на мирно уживање имовине подносиоцима представки и наложио је да се износи досуђени у домаћим одлукама, а који су поменути у горе наведеном ставу б., исплате директно од стране Државе. Осим тога, наведени суд је закључио да су износи додељени за нематеријалну штету разумни.

10. Спорне пресуде извршене су убрзо након тога.

ПРАВО

I. СПАЈАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

11. Имајући у виду сличност предмета наведених представки, Суд сматра да је примерено да их испита заједно у једној пресуди.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛ. 6. КОНВЕНЦИЈЕ

12. Подносиоци представки су се жалили на кашњење у извршењу правоснажних пресуда у своју корист. Они су се ослонили на члан 6. став 1. Конвенције, који, у релевантном делу, гласи:

„1. Приликом одлучивања о грађанским правима и обавезама..., свако има право на ... јавну расправу у разумном року ... од [стране]... трибунала ...“.

A. Допуштеност

1. Поднесци странака

13. Влада је навела да подносиоци представки не могу више да тврде да су жртве у смислу члана 34. Конвенције, с обзиром на то да су спорне пресуде извршене, да су домаћи судови признали наводно кршење, те доделили одговарајућу и довољну накнаду (видети горе наведене ставове 7-10). Влада је додала да се, с обзиром на тешку економску ситуацију у Србији, не може очекивати од домаћих судова да у том погледу додељују веће износе.

14. Подносиоци представки се нису сложили с тим.

2. Оцена Суда

15. Према устаљеној судској пракси Суда, одлука или мера повољна за подносиоца представке, као што је извршење пресуде након значајног кашњења, у начелу није довољна да му се одузме статус жртве, осим ако национални органи нису признали повреду (барем у суштини) и понудили накнаду за наведено (видети *Бурдов против Русије* (бр. 2), бр. 33509/04, став 56, 15. јануара 2009. године). Даље се подсећа да накнада коју пружају национални органи мора бити одговарајућа и довољна, те да уколико није, страна може да настави да тврди да је жртва кршења (видети *Scordino против Италије* (бр. 1) [ВВ], бр. 36813 / 97, § 181, ЕСЉП 2006-V и *Cocchiarella против Италије* [ВВ], бр. 64886/01, § 72, ЕСЉП 2006-V).

16. У овом случају, домаћи судови су изричито признали наводну повреду, чиме су у потпуности испунили први услов утврђен у судској пракси Суда.

17. Што се тиче другог услова, Суд је већ утврдио у предметима са дуготрајним поступцима да се једна од карактеристика такве накнаде која може довести до губитка статуса жртве страни у спору односи на додељени износ (видите *Cocchiarella*, цитирано горе, § 93). Начела развијена у контексту предмета са дуготрајним поступцима такође су применљива у ситуацији када се подносиоци представки жале на кашњење у извршењу правоснажних пресуда у своју корист, као у овом случају (видети *Кудић против Босне и Херцеговине*, бр. 28971/05, § 17, 9. децембра 2008. године). Државе које су се, као и Србија, определиле за правни лек који би убрзао поступак и приуштио накнаду, слободне су да додељују износе који - иако нижи од оних које је доделио Суд - ипак нису неразумни (видети горе наведени предмет *Cocchiarella*, § 97.).

18. У случајевима против Србије, када правоснажна пресуда донета у радном спору остане неизвршена дуже од пет година, као што је у овом случају, Суд обично додељује 4.700 евра на име нематеријалне штете (видети *Адамовић против Србије*, бр. 41703/06, став 51, 2. октобар 2012. и *Кликовац и други против Србије*, бр. 24291/08, став 25, 5. март 2013. године). С обзиром на веома велики број неизвршних домаћих одлука које се односе на друштвена/државна предузећа, Суд је тај износ смањено на 2.000 евра (видети *Стошић против Србије*, бр. 64931/10, став 67, 1. октобар 2013. године). При томе такође је узета у обзир економска ситуација у Србији на коју је Влада указала. Како је тај износ већ знатно нижи од оног који би Суд обично доделио у таквим случајевима, сматра се да је сваки нижи износ додељен на домаћем нивоу неразуман. Треба ипак додати, међутим, да би Суд могао да прихвати нижу домаћу накнаду, уколико се Тужена одлучи за свеобухватно решење и пренесе обавезе за све неизвршене домаће одлуке против друштвених/ државних предузећа на државу, на основу закона (видети *Кнежевић против Босне и Херцеговине* (одл.), бр. 15663/12, §§ 11-15, 14. марта 2017. године,

прихватајући домаћу накнаду у износу од 50 евра на име нематеријалне штете).

19. С обзиром на то да су подносиоци представки добили мање од 2.000 евра у том погледу, они нису изгубили свој статус жртаве у смислу члана 34. Конвенције, те приговор Владе мора бити одбачен.

20. Суд даље напомиње да ова жалба није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3(а) Конвенције и није неприхватљива по било ком другом основу. Стога се мора прогласити допуштеном.

В. Основаност

21. Суд је често утврђивао кршења члана 6. став 1. Конвенције у случајевима у којима су покренута слична питања (видети, између многих других случајева, *Р. Качанор и други против Србије*, бр. 2269/06 и још 5 других, 15. јануара 2008. године, и *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05 и 3 других, 13. јануар 2009. године). Нема разлога за одступање од такве судске праксе.

22. У складу с тим, дошло је до кршења члана 6. став 1. Конвенције.

III. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 13. КОНВЕНЦИЈЕ

23. Подносиоци представки су се такође позвали на члан 13. Конвенције, не улазећи ни у какве детаље. Члан 13. предвиђа:

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђене овом Конвенцијом има право на делотворно правно средство пред националним органима, без обзира јесу ли повреду извршила лица која су поступала у службеном својству“.

24. Узимајући у обзир своје налазе на основу члана 6. Конвенције, Суд не сматра неопходним да ову притужбу посебно испита.

IV. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

25. Члан 41. Конвенције гласи:

„Када Суд утврди кршење Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.“

А. Штета, трошкови и издаци

26. Подносиоци представки тражили су по 3.000 евра на име нематеријалне штете и по 2.000 евра за трошкове и издатке настале пред Судом.

27. Влада је сматрала да су захтевани износи претерани.

28. С обзиром на своју судску праксу (видети горе поменути *Стошић*), Суд подносиоцима представки додељује по 2.000 евра,

умањено за било који износ који је у том погледу већ исплаћен на домаћем нивоу, који се односе на накнаду нематеријалне штете, трошкова и издатака, те одбацује остале представке подносилаца којима се захтева правично задовољење.

В. Затезна камата

29. Суд сматра да је прикладно да затезна каматна стопа буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централне банке, којој треба додати три процентна поена.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да се споје представке;
2. *Проглашава* представке допуштеним;
3. *Сматра* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције;
4. Сматра да нема потребе да се посебно разматрају притужбе према члану 13. Конвенције;
5. *Сматра*
 - (а) да Тужена мора да плати подносиоцима представки, у року од три месеца по 2.000 евра (две хиљаде евра), умањено за износе који су евентуално већ плаћени на домаћем нивоу, у погледу нематеријалне штете, трошкова и издатака, као и било који порез који се може наплатити, што се претвара у валуту Тужене по курсу који је важио на дан исплате;
 - (б) да ће након истека поменутог рока од три месеца до исплате, камата бити обрачуната на горе поменуте износе по стопи која је заснована на најнижој каматној стопи Европске централне банке током периода неиспуњавања обавеза, плус три процентна поена;
6. *Одбацује* остале захтеве подносилаца представки за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаном облику 27. августа 2019. године, у складу с правилом 77. §§ 2. и 3. Пословника о раду Суда.

Fatoş Aracı
заменик секретара

Georgios A. Serghides
председник

ПРЕСУДА РАДОВАНОВИЋ И ДРУГИ ПРОТИВ СРБИЈЕ

7

Бр.	Број представке и датум подношења	Име подносиоца представке Датум рођења Место становања Националност	Заступник	Коначна домаћа одлука (првостепени суд, број случаја, датум одлуке)	Извршни налог (извршни суд, бр. предмета, датум налога)	Коначна домаћа одлука која се тиче дужине поступка (првостепени суд, број случаја, датум одлуке)	Износи додељени на домаћем нивоу за нематеријалн у штету	Детаљи одлуке Уставног суда
1.	55003/16 10.09.2016. године	Марко РАДОВАНОВИЋ 10.05.1968. године Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 37/2003 13.10.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 841/09 12.06.2009. године	Апелациони суд у Крагујевцу Р4-р-161/14 27.04.2015. године	400 евра	Уж-6142/2015 12.05.2016. године
2.	55165/16 10.09.2016.. године	Милан СТЕВАНОВИЋ 26.07.1959. године Петница, Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр.222/2009 26.05.2009.. године	Општински суд у Чачку И.бр. 1454/09 19.10.2009. године	Виши суд у Чачку Р4.И. бр. 167/14 15/01/2015г	200 евра	Уж-5426/2015 12.05.2016. године
3.	55199/16 10.09.2016. године	Милivoје КУЈУЊЦИЋ 07.10.1950. године Миоковци, Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.37/2003 13.10.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 841/09 12.06.2009. године	Апелациони суд у Крагујевцу Р4-р-161/14 27.04.2015. године	400 евра	Уж-6142/2015 12.05.2016. године
4.	58368/16 23.09.2016. године	Милан ЧУКУНОВИЋ 15.12.1949. године Кукићи, Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 1196/2002 29.05.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 1070/08 04.08.2008. године	Виши суд у Чачку Р4-И. бр. 252/14 03.02.2015. године	100 евра	Уж-5578/2015 (Уж-4540/2014) 26.05.2016. године
5.	14938/17 14.02.2017. године	Анђелија Шипетић 26.04.1954. године Граб, Чачак српско	Ивана КРУНИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 890/04 17.03.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 159/09 05.02.2009. године	Виши суд у Чачку Р4-И. бр. 205/14 14.04.2015. године	150 евра	Уж-7199/2015 (Уж-4599/2014) 20.10.2016. године
6.	20906/17 06.03.2017. године	Милан МИРКОВИЋ 17.04.1952. године Чачак српско	Ивана КРУНИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 729/03 10.06.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 1240/09 18.09.2009. године	Виши суд у Чачку Р4.И. бр. 206/14 29.12.2014. године	200 евра	Уж-1130/2016 (Уж-4296/2014) 09.11.2016. године

ПРЕСУДА РАДОВАНОВИЋ И ДРУГИ ПРОТИВ СРБИЈЕ

Бр.	Број представке и датум подношења	Име подносиоца представке Датум рођења Место становања Националност	Заступник	Коначна домаћа одлука (првостепени суд, број случаја, датум одлуке)	Извршни налог (извршни суд, бр. предмета, датум налога)	Коначна домаћа одлука која се тиче дужине поступка (првостепени суд, број случаја, датум одлуке)	Износи додељени на домаћем нивоу за нематеријалну штету	Детаљи одлуке Уставног суда
				Општински суд у Чачку П1.бр. 142/2009 18.05.2009. године				
7.	22606/17 15.03.2017. године	Милутин БОЈОВИЋ 21.09.1949. године Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 710/2007 31.01.2008. године Општински суд у Чачку П1.бр. 474/08 18.06.2009. године	Општински суд у Чачку И.бр. 1603/08 01.12.2008. године Општински суд у Чачку И.бр. 10302/10 26.03.2010. године	Виши суд у Чачку Р4-И-256/14 30.03.2015. године	150 евра	Уж-4357/2015 (Уж-4543/2014) 17.11.2016. године
8.	25312/17 20.03.2017. године	Драгана ТОМОВИЋ 08.12.1963. године Чачак српско	Ивана КРУНИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 146/2008 10.10.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 158/09 05.02.2009. године	Виши суд у Чачку Р4-И. бр. 260/14 02.02.2015. године	100 евра	Уж-8232/2015 (Уж-4529/2014) 24.11.2016. године
9.	61028/17 12.08.2017. године	Мирослав СИМЕУНОВИЋ 15.05.1962. године Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 1240/03 12.03.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 838/08 07.07.2008. године	Виши суд у Чачку Р4(И). бр. 350/15 04.12.2015. године	250 евра	Уж-7313/2015 13.04.2017. године
10.	61340/17 12.08.2017. године	Милојко БАКОВИЋ 06.12.1956. године Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 1240/03 12.03.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 838/08 07.07.2008. године	Виши суд у Чачку Р4(И). бр. 350/15 04.12.2015. године	250 евра	Уж-7313/2015 13.04.2017. године

ПРЕСУДА РАДОВАНОВИЋ И ДРУГИ ПРОТИВ СРБИЈЕ

9

Бр.	Број представке и датум подношења	Име подносиоца представке Датум рођења Место становања Националност	Заступник	Коначна домаћа одлука (првостепени суд, број случаја, датум одлуке)	Извршни налог (извршни суд, бр. предмета, датум налога)	Коначна домаћа одлука која се тиче дужине поступка (првостепени суд, број случаја, датум одлуке)	Износи додељени на домаћем нивоу за нематеријалн у штету	Детаљи одлуке Уставног суда
11.	77837/17 04.11.2017. године	Мирослав ПЕТРИЋ 16.05.1962. године Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 31/2003 28.11.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 1249/09 01.09.2009. године	Виши суд у Чачку ЗР4-И. бр. 207/14 22.12.2014. године	100 евра	Уж-2333/2015 (Уж-4292/2014) 06.07.2017.. године
12.	77858/17 04.11.2017. године	Небојша БИШЕВАЦ 03.08.1953. године Чачак српско	Драгана ЈАНКОВИЋ	Општински суд у Чачку П1.бр. 31/2003 28.11.2008. године	Општински суд у Чачку И.бр. 1249/09 01.09.2009. године	Виши суд у Чачку ЗР4-И. бр. 207/14 22.12.2014. године	100 евра	Уж-2333/2015 (Уж-4292/2014) 06.07.2017. године